

Danske skønlitterære Forfattere

Gennemsigthedsrapport 2016

Bilag 1

Bestyrelsens beretning

v/ formand, forfatter Jan Thielke

På bestyrelsens vegne vil jeg gerne byde velkommen til Danske skønlitterære Forfatters 27. generalforsamling.

Det har været et år med to dødsfald blandt foreningens medlemmer. Det drejer sig om et af foreningens ældste medlemmer, Christian Skov, og om Jan Sonnergaard. Æret være deres minde.

Også i år vil jeg som formand starte med personligt at takke bestyrelsen, som – også i år - har leveret en stor og engageret indsats til møder, i udvalg og til arrangementer, hvad enten man har boet rundt om hjørnet her i det storkøbenhavnske eller har måtte rejse en halv dag fra de mørkere dele af Jylland for at nå frem. Dejligt at flere, der er på valg, genopstiller, men også stor tak til det afgående medlem, Philip Tafdrup. Bestyrelsen kommer til at savne dine input og dit lune, Philip. Og på forhånd stor tak til dem, der har meldt deres kandidatur til den kommende bestyrelse.

Medlemstallet er så stabilt, som det kan være. Vi er ca. 175 medlemmer. Vi har fået 12 nye medlemmer, fem i 2016 og syv i år), nogle debutanter, nogle fra vores konkurrent, men vi har også mistet 10 – enten af naturlige årsager, fordi de er gået til vores konkurrent eller fordi de har måttet udmeldes pga. restancer. Vi skal ikke være flere for enhver pris, men vi vil da meget, meget gerne være flere, end vi er nu. Og bør kunne blive det. I forhold til vores konkurrent har vi jo den fordel, at vi ikke skal forholde os til grupper med meget ofte væsensforskellige vilkår og interesser. Professionelt arbejdende skønlitterære forfattere skal naturligvis være medlem hos os. Opfordr gerne jeres forfatterkolleger til at melde sig ind!

Den kulturpolitiske situation er lige så lidt opløftende som den var sidste år. Eller rettere *sandsynligvis*. For vi har endnu en gang fået en ny kulturminister. Denne gang - og det er nyt og ikke noget nogen havde set komme – fra Liberal Alliance, nemlig Mette Bock.

Mette Bock har *selv* ønsket at være kulturminister – der er altså *ikke* tale om den sædvanlige aftrædelsespost til underhold og hædring af mere eller mindre udslidte politiske koryfæer, som har været en dominerende trend ved de seneste udnævnelser. Og hvor status quo har været det eneste, man for alvor har kunnet gøre sig håb om at kæmpe for at få igennem.

I et interview efter udnævnelserne proklamerede Mette Bock, at hun ville have fokus på elite og vækstlag, hvilket var opløftende. Hvordan det fokus så skulle udmøntes, forlød det ikke noget om. Og begge punkter glimrede ved deres fravær på hendes nyligt fremsatte 10-punktsplan. Er de allerede glemt? Det vides ikke endnu.

Mette Bock har *ikke* luftet tanker om Statens Kunstfond, hvor en opgradering af fx legatsatser og legat-former længe har været tiltrængt. Det har til gengæld Alex Ahrendtsen fra Dansk Folkeparti, regeringens støtteparti. Alex Ahrendtsen foreslog for et par måneder siden, at Statens

Kronprinsessegade 34B, 2. sal, 1306 Kbh. K

litt.eu | 61 28 68 26 | kontor@skoenlit.dk

DANSKE

SKØNLITTERÆRE

FOREFATTERE

Kunstfond skulle decentraliseres og at midlerne skulle uddeles regionalt i stedet.

Tanken om regional kunst- og kunstnerstøtte er der egentlig ikke som sådan noget i vejen med – faktisk kunne man håbe, at regioner og kommuner selv tog idéen til sig og gav sig til at støtte kunst og kunstnere i langt, langt højere grad end, de gør nu (hvor det mest bare er mursten, de bevilger til). Men den regionale kunststøttetanke ville udelukkende være interessant som supplement til de alt for pauvre statslige elite-midler i Statens Kunstfond.

Som supplement ville et sådant tiltag sikkert kunne gøre godt. Som eneste støttemulighed kunne det blive noget af en katastrofe. Måske i særdeleshed på litteraturområdet. Ville fx Nykøbing Mors støtte en ny Aksel Sandemose?

Vi har naturligvis længe presset på for at få et møde med Mette Bock. Nu den 2. maj har vi så fået foretræde - i det tidligere pantelånerkontor, som jo huser kulturministeriet. Det ser vi frem til. Peter-Clement Woetmann og jeg udgør delegationen og vi kan naturligvis ikke gøre tarveligt postevand til den rene champagne ved dét møde - for også hun er en kulturminister, der ikke kommer med nye midler - men vi vil naturligvis gøre vores til, at ministeren får større fokus på vores vilkår, på de vanskelige betingelser fx både vækstlag, mellemlag og elite har. Hvilket efterårets levevilkårsundersøgelse med al uønskelig tydelighed viste.

På nogle punkter har der heldigvis vist sig at være en grundlæggende – og fuldtonende - opbakning fra regeringshold, folketing og embedsværk. Det handler om det berygtede EU-direktiv om kollektiv forvaltning og en modernisering af en række ophavsretlige bestemmelser. Og det var bestemt ikke bare detaljer, det handlede om. Da det for et halvt års tid siden så mest truende ud, så det ud til at kunne medføre, at EU-politikerne vil indføre fribrugsregler, og at vi rettighedshavere altså så skulle stille vores værker gratis til rådighed uden kompensation – fx i uddannelsessystemet, som udgør hovedparten af de 340 mio., der fordeles med 50% til forlæggere og 50% til forfattere, via Copydan. Det har ubesindige politikere fx forsøgt sig med i Canada. Den åbenlyse urimelighed har Danske skønlitterære Forfattere og en række andre rettighedsorganisationer, vi arbejder sammen med, naturligvis lobbyet ganske intenst mod det seneste år. Situationen er endnu lidt usikker, men den værste fare ser ud til at være drevet over.

Når faren er drevet så nogenlunde over, er det bl.a. fordi vi i Danmark (og Norden) har et så fleksibelt og velfungerende aftalelicenssystem, som vi har. De generelle aftaler, der indgås via Copydan, sikrer både forfattere og forlag en nogenlunde rimelig honorering og dermed mulighed for at producere nyt. Hvilket er en fordel for alle. Nærigheden i Canada viste sig nemlig heldigvis at give bagslag. For hvem gad dog at skrive og udgive nye bøger (eller antologier) til skolevæsenet, hvis der ingen honorering var?

Heller ikke tyveri på statsligt plan betaler sig altid.

I Danmark har NOTA – Dansk Blindebibliotek – været et stærkt voksende problem siden man udvidede med at skulle servicere ordblinde også. Fra at have 5-10.000 lånere steg det i løbet af en kort årrække til over 100.000.

Det seneste år er det endelig lykkedes os og forlæggerne at få NOTA til forhandlingsbordet. Den første aftale for fremadrettet brug af NOTA-classic er indgået – og aftaler for det ophobede og resterende vil følge. Vi har måttet hugge en hæl og klippe en tå, det er klart - det har begge parter - men aftalen er blevet så god, som det var muligt – ikke mindst pga. vores insistensen. Det er en lettelse uden lige, endelig at få aftaler i hus på et område, der har voldt sagt mange kvaler.

Vi har også lagt en del kræfter i Forfatternes Forvaltningsselskab,, hvor jeg nu er næstformand, og som der er begyndt at komme pænt gang i. Forfatternes Forvaltningsselskab er begyndt at indgå aftaler på felter, hvor Copydan ikke kan eller hvor det fx kun er forfatterrettigheder, der er i spil.

Det drejer sig fx om gensidighedsaftaler med selskaber fra andre lande. Snart skal beløb for oplæsning i svensk radio fordeles. Disse penge var ikke kommet for dagen uden Forvaltningsselskabets eksistens. Ligeledes gennemføres der i disse måneder en kampagne for at indgå aftaler med biblioteker vedr. oplæsningsrettigheder. Det er KODA-lignende aftaler, som fx vil medføre honorering, når en bibliotekar læser op fra en forfatters værker til et arrangement. Desuden arbejder vi på at afklare, om ikke det er en oplagt idé at fusionere Radiokassen ind i Forfatternes Forvaltningsselskab.

Forfatterøkonomi er en patchworkøkonomi – eller med en anden slidt metafor: mange forskellige kilder løber sammen i små bække, der bliver til en å. Flere af vore kilder er langsomt tørret ind, vi arbejder ihærdigt på at der skal komme nogle nye – og at de eksisterende skal give noget mere.

Et forhandlingsforløb om en ny modelkontrakt for Gyldendal-forlagene er fx skudt i gang – det bliver en længerevarende forhandling, tror jeg. Ønskerne fra Gyldendals side er mange – og vi har naturligvis også nogle ønsker om generelle forbedringer.

Vi har nu uddelt *Opmuntringslegatet* et par gange. Det har der været stor søgning til, da gode professionelt arbejdende forfatteres økonomi er ringere, end den burde være. Hvad enten det så skyldes det stadigt mere polariserede bogmarked eller bibliotekernes ændrede indkøbs- og kassationspolitik eller noget tredje. Ved den ekstra uddeling i anledning af vores jubilæum sad Lotte Inuk fra bestyrelsen, Nils Schou som menigt medlem og Anne-Sophie Lunding Sørensen fra Dansk Forfatterforening i udvalget. Stor tak til dem for indsatsen!

I år har bestyrelsen besluttet at fordoble legatportionerne til 10.000 og 20.000 kroner pr. styk. Opmuntringen bliver altså lidt større i år. Desuden vil der være to uddelinger, en her i juni – og en i december. Det har vi i bestyrelsen valgt at bruge en ekstra portion ufordelbare midler, vi fik via Copydan, til.

Disse ufordelbare midler kan bruges til legater, til priser, til kurser og til ophavsretslige tiltag og lignende. De kan bruges til meget, men ikke til alt.

Vores konkurrenter havde indtil for et par måneder siden læst retningslinjerne således at langt hovedparten af midlerne skulle gå til ophavsretligt arbejde alene. Det var en meget mærkelig fortolkning. Vi bruger også nogle af midlerne til ophavsretslige tiltag – dels til advokatbistand ift. kontraktproblemer, som har generelle aspekter i sig, dels til at støtte op om RettighedsAlliancens vigtige antipirateriarbejde – men vi har valgt at lægge mest fokus på legaterne i Opmuntringslegatet, på en lille håndfuld priser, nogle kurser og hjælpeforanstaltninger – alt sammen naturligvis forsøg på enten at hjælpe skønlitterære forfattere direkte eller at fremme vores fælles interesser.

Prisen til *Årets bogsamling* er et eksempel på sidstnævnte. Vi har i flere, for ikke at sige mange, omgange som forening kritiseret udviklingen i det danske biblioteksvæsen de seneste årtier. Desværre uden den helt store effekt. Vi har derfor valgt en anden vej, en positiv vej. Nemlig at lave en pris til de tre bedste bogsamlinger. For at styrke de kræfter i biblioteksvæsenet, der synes at fyldige fysiske kvalitetsbogsamlinger er vigtige.

Der kom imponerende mange indstillinger – i betragtning af at pressedækningen ikke var så stor, som vi umiddelbart havde håbet. Men opmærksomheden fra biblioteksmiljøet var god. Prisen fik sat en lidt anden dagsorden dér – og det var det væsentligste ærinde. Men erfaringerne med Bogsamlingsprojektet fik os også

til at indse, at Peter og jeg ikke alene kunne håndtere den forøgede arbejdsmængde, det og de mange andre nye projekter medførte. Vi havde behov for én der kunne have primært fokus på gennemførelsen af og opfølgning på projekterne, når de løber af stabelen. Vi har derfor ansat Sissel Bergfjord som projektmedarbejder. Udover at være forfatter og tidligere bestyrelsesmedlem – fra 2010-12 - har hun erfaringer fra egen virksomhed med undervisning, oplæsningsarrangementer og meget andet, som også er nyttigt i den stilling. Hun honoreres via disse Copydan-midler og skal sørge for at vi får endnu bedre valuta for de ufordelbare midler. Velkommen til Sissel!

Der findes efterhånden en del litteraturpriser i Danmark – en del af dem ligner måske hinanden ganske meget, men at forfattere hædres med priser skal vi jo på ingen måde beklage. Og vi har også oprettet to forfatterpriser i år for nogle af de ufordelbare midler. Det drejer sig *Isak Dinesen-prisen*, der uddeles til Blixen-festen i maj, og som er lidt speciel. Der har de seneste mange år været et meget kraftigt fokus på autofiktion, ligeledes har der været debat om begreber som kulturel appropriation og debatten om køn er blusset op igen. Disse debatter kan man have mange holdninger til – og nogle gange kan de måske gå lidt i hårknode. Med Isak Dinesen-prisen har vi ønsket at rette kikkerten mod den del af litteraturen, der giver stærke portrætter af personer med et andet køn end forfatterens. En pris, der har fokus på nysgerrighed og indlevelse – i en anden, nogle andre.

Og så har vi afsat penge – ikke til endnu en debutantpris, men en pris til *Den Svære Toer*. Den pris lancerer vi snart, og det er planen, at den skal uddeles til det kommende debutantarrangement.

Desuden er vi gået sammen med Dansk Forfatterforening om *Årets Ytringsfrihedspris*, da en sponsor til den pris i sidste øjeblik sprang fra.

Og vi har afsat ufordelbare midler til nye forfatterpræsentationsvideoer ved tidligere DR-journalist Ole Blegvad og den unge instruktør Emil Falke – de blev skudt onsdag og torsdag, og er nu på klippebordet. Senere kan de lægges på forfatterens hjemmesider og på YouTube.

Også Hjemmeside-puljen er blevet videreført. Men der er også kommet andre nye puljer og tiltag til.

De skønlitteræres Kursuspulje er en ny pulje, som dækker udgifter til kurser, som giver skønlitterære forfattere ny kompetencer, der vil styrke dem i deres fag eller i den praktiske håndtering af deres forfattervirksomhed. På samme måde som andre faggrupper kan modtage efteruddannelse og kurser gennem deres fagforeninger og interesseorganisationer, er ønsket med denne pulje, at også forfattere får mulighed for at tilegne sig ny viden sideløbende med deres virke.

Forfatterens Litteraturhistorie er en ny foredragsrække, som afholdes her i foreningens lokaler, hvor en forfatter fortæller om et værk eller et forfatterskab, som har inspireret.

Første arrangement var Kirsten Thorup her tidligere i april, og i maj skulle Carsten Jensen have fortalt, men pga. en opgave for FN er hans aften udsat – samt 3-4 aftener i efteråret.

Vi har tilbudt skrivepladser for skønlitterære forfattere i foreningens lokale. Med start i oktober sidste år har foreløbig fire forfattere, både medlemmer her i foreningen og andre, benyttet sig af tilbuddet og der er stadig ledige pladser i de kommende måneder. Det ene skrivebord er i øvrigt H.C. Branners. Det har vi lånt af Ditte Steensballe – stor tak for det!

Herudover har der været kurser i *Medietræning for forfattere og Litteratur 2.0* og i år tilbydes det tilbagevendende kursus i *Skat og økonomi* ved foreningens revisor Henrik Ladewig og den 'klassiske' og stadig

populære og velfungerende *Mentorordning*, som her i 2017 er blevet ændret eller rettere sagt på samme tid indskrænket og udvidet. Mod de tidligere 10 portioner er der nu kun 8, men til gengæld er timetallet blevet forhøjet fra 10 til 15 timer, det betyder også et højere og mere retvisende honorarer til mentoren. Senere i 2017 vil der være kursus i *Skriveredskaber*, i *Retorik*, besøg af tre yngre finske digtere, samt ikke mindst et skønlitterært seminar i Rom. Dette tilbud blev fuldt tegnet på bare én dag!

Og der har været andre aktiviteter: Fx *Dialogmøder* hos DR i begyndelsen af 2017.

Og efter Jan Sonnergaards død er der udpeget et nyt medlem af Statens Kunstfonds legatudvalg for Litteratur i 2017, foreningens tidligere formand Inge Lise Hornemann. Tak til hende for at træde til med kort varsel.

Og i øvrigt stor tak til alle, der har siddet i udvalg og juryer for os!

Bestyrelsen havde to udsendte observatører til *Kultur mødet* på Mors, tak til Kevin H. Larsen og Erik Kock. På bestyrelsens opfordring deltager formanden også i dette års *Kultur møde*.

På *Den litterære Institutions årsmøde* på Hald Hovedgaard deltog på foreningens vegne to medlemmer fra bestyrelsen, Lotte Inuk og Erik Kock. Tak til dem.

Dansk Kunstnerråd flyttede til nye lokaler pr. 1. oktober. Derfor er vi nu om ikke herrer i eget hus, så dog lejere i egne lokaler, men det har desværre betyder større udgifter til husleje og rengøring samt engangsudgifter til indkøb af mødebord, stole, køkkengrej med videre.

Og sidst men ikke mindst årets julemiddag, som i 2016 blev afholdt på restaurant *Karmaman* på Frederiksberg Allé med deltagelse af et par og tredive medlemmer. Stemningen på *Karmaman* var så højroset – og her taler vi om restaurantens øvrige gæster – at den planlagte oplæsning fra to af foreningens forfattere måtte udsættes. Det nyder vi imidlertid godt her umiddelbart efter generalforsamlingen, hvor Kristina Stoltz og Laus Strandby Nielsen tager revanche og læser op.

Til allersidst skal jeg lige nævne, at 2017 jo er et ganske særligt år, idet vores trofaste og mangeårige medlem, Lise Nørgaard, fylder 100 år i juni!

Det var så bestyrelsens beretning fra det ganske begivenhedsrige år.

Jan Thielke, formand
København K
29. april 2017